

Pagrindiniai sprendimų priėmimo su pagalba sistemos elementai

Position Paper

Inclusion Europe pozicijos pristatymas

Priimta Generalinės Asamblėjos 2008 -

JT Neįgaliųjų Teisių Konvencijos 12 straipsnyje reikalaujama neįgaliųjų lygybės prieš įstatymą. Pozicijos pristatyme nagrinėjama, kokie pagrindiniai elementai yra būtini, kad šis principas būtų įgyvendintas visų Europos šalių įstatymų sistemose. Pozicijos pristatymas pradėdamas keletą pagrindinių nuomonių apie veiksnumą svarstymu, identifikuojami aštuoni elementai, į kuriuos turi būti atsižvelgta įgyvendinant šį straipsnį, kad JT Konvencija taptų priemone, kuri ginta žmonių, turinčių intelekto sutrikimų, teises.

2006 gruodžio mėn. Jungtinės Tautos priėmė Neįgaliųjų Teisių Konvenciją. Viena iš esminių Konvencijos misijų yra tai, kad neįgalieji turi būti matomi ne kaip objektai, bet kaip žmogiškos būtybės, nusipelnę lygiavertės pagarbos ir elgesio. Konvencija yra tarptautiniu lygmeniu pripažintas įpareigojantis įstatyminis dokumentas, nurodantis direktyvas tarptautinei visuomenei. Tai priemonė, varomoji jėga vidiniams pokyčiams.

Konvencijoje pristatomas pakeitimų tarptautiniuose ir nacionaliniuose įstatymuose modelis, paremtas "sprendimų priėmimo su pagalba" idėja. Sprendimų priėmimas su pagalba reiškia, kad teisės neperduodamos kitiems žmonėms: neįgalieji patys turi visas savo teises. Taigi, numatoma, kad sprendimų priėmimas su pagalba pakeis globos sistemą. Kol veikia egzistuojantys globos įstatymai dėl dalinio ar visiško neveiksnumo nustatymo neįgaliesiems, JT Neįgaliųjų Teisių Konvencijos 12 straipsnyje aiškiai skelbiama, kad neįgalieji turi „teisinį subjektiškumą lygiai su kitais asmenimis“.

Teisinis subjektiškumas turi būti suprastas kaip kompetencija turėti teises ir jomis naudotis. Konvencijoje taip pat nustatoma, kad neįgalieji turi gauti "pagalbą, kurios jiems gali reikėti" naudojantis savo teisėmis. Tradiciniai globos įstatymai deklaruoja individualų teisinį nekompetentingumą visose arba keliose srityje ir paskiria teisinį globėją, kuris priima sprendimus kaip asmens patikėtinis. Tradiciniai globos įstatymai dalinai arba visiškai atima iš neįgaliųjų jų teises. Ši sistema labai dažnai sąlygoja neįgalaus asmens, kuris daugiau nebėra laikomas lygiu ir pilnateisiu visuomenės gyventoju, nuasmeninimą. Todėl Konvencija iš esmės keičia mąstymą: nuo visiško sprendimų priėmimo už neįgaliuosius prie sprendimų priėmimo su pagalba.

Šio pareiškimo tikslas yra nustatyti svarbiausias sąlygas, kurioms esant modelį bus galima perkelti į nacionalinius įstatymus. Kadangi realus modelio perkėlimas bus šiek tiek kitoks toms šalims, kurios, atsižvelgdamos į įstatymų struktūras ir tradicijas, jau tapo JT Konvencijos šalimis, tai šiame pareiškime aprašomi tik tie svarstyliniai svarbiausi elementai, be kurių nacionaliniuose įstatymuose nebūtų apibrėžiami ketinimai, pareikšti 12 straipsnyje (Konvencijos). Tam, kad sprendimų priėmimas su

T Konvencijos 12 straipsnis Lygybė prieš įstatymą

1. Valstybės, šios Konvencijos Šalys, dar kartą patvirtina, kad neįgalieji turi teisę į lygybę prieš įstatymą, kad ir kur jie būtų.
2. Valstybės, šios Konvencijos Šalys, pripažįsta, kad neįgalieji turi teisinį subjektiškumą lygiai su kitais asmenimis visose gyvenimo srityse.

Inclusion Europe

Galleries de la Toison d'Or
29 Chaussée d'Ixelles #393/32
B-1050 Bruxelles
Tel.: +32-2-502.28.15
Fax.: +32-2-502.80.10
secretariat@inclusion-europe.org
www.inclusion-europe.org

Supported by the
European Commission

pagalba taptų realybe, šalių ne tik reikalaujama apsvarstyti nacionalinių globos įstatymų reformas, bet taip pat svarbu papildomai įdiegti tam tikrą skaičių neįstatyminių / neoficialių struktūrų bei priemonių, kurios papildytų įstatyminius instrumentus.

Kadangi veiksmo klausimai yra susiję su pagrindinėmis visuomenės struktūromis, tai taip pat yra svarbu apsvarstyti keletą esminių filosofinių klausimų tam, kad suformuluoti jiems tikslius atsakymus.

Pagrindas

Europos filosofija ir įstatymų tradicijos yra paremtos nepriklausomų ir veiksmių individų bendravimo vienas su kitu ir su visuomene pagal savo poreikius koncepcija. Teisiškai, bendravimas yra dažnai suprantamas kaip susitarimų sistema, kuri, nors ir nerašyta, įtakoja piliečių tarpusavio santykius visuomenėje. Be to, bet kokios intervencijos įteisinimas, kuris pažeidžia pagrindines, ypač laisvės ir fizinės integracijos žmogaus teises, paprastai reikalauja susijusių asmenų galiojančio sutikimo.

Ši koncepcija yra iššūkis tuomet, kai į asmenį nežiūrima kaip į galintį būti nepriklausomu, sugebančiu priimti sprendimus, tenkinti savo poreikius. Taigi, norint aptarti veiksmo klausimą, svarbu suprasti kiek visuomenės nariai yra nepriklausomi:

- Tikriausiai visuomenėje nėra nei vieno asmens, kuris iš tiesų būtų nepriklausomas nuo kitų įtakos. Socialinės struktūros ir hierarchijos, pozityvaus dėmesio poreikis, ekonominiai sunkumai ir kt. , sukelia priklausomybę visiems įgaliams ir neįgaliams gyventojams, ir į tai turi būti atsižvelgta.
- Taip pat, daug gyventojų, jei patys nesijaučia kompetentingi, jaučia poreikį, kad kiti juos paremtų, kai reikia priimti sudėtingus sprendimus. Todėl, pavyzdžiui, finansiniai konsultantai, gydytojai, architektai ir kiti profesionalai teikia gyventojams konsultacijas.

Dauguma sprendimų yra priimami neatsižvelgiant į labiausiai sprendimu suinteresuotų asmenų interesų tenkinimą. Dažnai jie yra priimami, remiantis veiksniais, kurie nėra logiškai pagrįsti: reklamomis, siekiant tam tikro socialinio statuso, teikiant pirmenybę greitams automobiliams, ir t.t.

Taigi, kai kalbama apie sprendimų priėmimą su pagalba, kiekvienas turi suprasti, kad lemiantys veiksniai visuomet yra: kiek žmogus suvokia esąs priklausomas, kompetencijos laipsnis ir sugebėjimo priimti sprendimus, nepaisant kito interesų, laipsnis. Sudėtingumas išauga ir dėl to, kad tokioje situacijoje asmeniui šiuos gebėjimus dažniausiai nustato kiti žmonės.

Koncepcija gali netikti daugeliui pasaulio gyventojų, kuriuos asmens ir visuomenės sąveikoje atstovauja šeima ir kitos socialinės grupės. Taigi, norint koncepciją pristatomą šiame dokumente, perkelti į kitas kultūras, ją reikia pritaikyti.

Veiksnumas

Konkrečių taisyklių ir įstatymų, susijusių su asmenimis, kurie, manomai, nesugeba priimti tikslių sprendimų, poreikis kyla dėl to, kad yra reikalinga, jog jie dalyvautų teisinėse sprendimų priėmimo procedūrose, taip pat dėl teisinės apsaugos poreikio, tiek atskiriems asmenims, tiek tokiems pat asmenims gyvenantiems bendruomenėje.

- Žmonės, bendraujantys su asmenimis, kurie turi ribotas galimybes priimti sprendimus, yra suinteresuoti būti tikri, kad jų susitarimai ir sutartys turi teisinę galią. Pavyzdžiui, tokiose situacijose kaip medicininė intervencija ar finansinės operacijos, gydytojai ar banko darbuotojai turi būti apsaugoti nuo pretenzijų, kad jie tam tikrų sprendimų priėmimo metu galėjo pasinaudoti asmens neveiksnumu. Žmonės, suvokiantys turį ribotas galimybes priimti sprendimus, yra suinteresuoti nepriklausomai dalyvauti visuomenės gyvenime. Tuo pačiu metu jie turi būti apsaugoti nuo piktnaudžiavimo ir išnaudojimo ir galimai neigiamų sprendimų, kurio jie gali pilnai nesuprasti, pasekmių.

Žmonės, turintys intelekto sutrikimų ir sprendimų priėmimas

Žmonės, turintys intelekto sutrikimų, nėra vienintelė žmonių grupė, turinti sunkumų dėl teisinio veiksmo. Kitos svarbios grupės yra: žmonės, kurių intelektas yra paveiktas dėl senatvės ligų, žmonės su psichinėmis problemomis, žmonės, veikiami vaistų ar narkotikų. Visas šias grupes, įgyvendinant savo teisinį veiksmą, sieja kai kurios bendros problemos, bet visų jų situacijos skirtingos, ir į tai turi būti atsižvelgta. Žmonių, turinčių intelekto sutrikimų, situacija šiame kontekste yra tokia, kad daugeliu atvejų jie turi intelekto sutrikimų nuo gimimo ir todėl nei jie patys, nei jų asistentai neturi sprendimų priėmimo patirties, kai sprendimų priėmimo sugebėjimai dar buvo nesumažėję. Kitas unikalus dalykas yra neveiksnumo pripažinimo istorinė pusė, įtakojanči visuomenės vykdomą fundamentalių asmens teisių ir apsisprendimo teisės neigimą, su kuo dauguma žmonių, turinčių intelekto sutrikimų, yra susidūrę. Dešimtmečiais buvo galvojama, kad jie negali jokių sprendimų priimti patys ir negali gyventi savarankiškai, iš tiesų paliko žymę patiems žmonėms, taip pat ir jų šeimoms, globėjams ir visai visuomenei. Giliai įsišaknijęs mąstymas ir išankstinis nusistatymas yra šios situacijos rezultatai. Žmonėms,

2. Šiame kontekste yra įdomu apžvelgti asmenų apsaugos priemones dviem skirtingais, bet susijusiais atvejais: Sutartis sudaryta su žmogumi, apsvaigusiu nuo narkotikų ar alkoholio, arba su žmogumi, turinčiu laikinų sugebėjimo priimti sprendimus sutrikimų, pvz. dėl stipraus šoko ar kitos traumos, daugumoje teisinių sistemų gali būti pripažinta negaliojančia ir panaikinta. Antra, valdžia pristatė platų apsaugos priemonių ratą prekių ir paslaugų vartotojams, kurios užtikrina konkrečius saugumo kriterijus taip pat kaip ir reikalavimus keliamus vartotojams.

3. Yra svarbu suvokti, kad teisiniai pokyčiai liečiantys JT Konvenciją teisinio veiksmo srityje tikriausiai įtakos ir šias grupes. Įstatymų pakeitimuose nebus apsiribojama vien tik žmonėmis su negalia.

turintiems intelekto sutrikimų, jau nuo mažų dienų nesuteikiama galimybių įgyti sprendimų priėmimo patirties, taigi tai baigiasi nesugebėjimu priimti sprendimus ir tuomet, kai jie tampa suaugusiais. Sprendimų priėmimo su pagalba sąvoka turi atsirasti kartu su reikiamomis reformomis visose švietimo programose, kad sprendimų priėmimo gebėjimai būtų ugdomi nuo ankstyvo amžiaus, taip pat kartu su mokymais profesionalams ir šeimoms nariams tam, kad būtų mokoma kaip skatinti įgyti šiuos gebėjimus jau ankstyvame amžiuje.

Objektyviai vertinant žmonių, turinčių intelekto sutrikimų, gebėjimus, turime pripažinti, kad dauguma gali priimti sprendimus, kurie yra susiję su jų gyvenimu: ką nori valgyti ar gerti, kokius drabužius vilkėti, kokią muziką klausyti, kokią televizijos programą mėgsta žiūrėti, su kuo nori gyventi arba kaip nori praleisti laisvalaikį. Inkliuzinio požiūrio tikslas yra visuomenės gyvenimui tampant labiau prieinamu žmonėms, turintiems intelekto sutrikimų, išplėsti kiekvieno asmens sprendimų priėmimo ir pasirinkimų galimybes.

Kai žmonės supranta, kad jiems reikia pagalbos, jie pirmiausia atsisuka į savo neformalų pagalbos tinklą. Dauguma žmonių, turinčių intelekto sutrikimų, gana gerai moka organizuoti savo draugų, neturinčių ir turinčių negalią, kaimynų, kolegų ir panašiai, ratą, į kurį jie kreipiasi, kai jiems reikia pagalbos. Kolega, kuris padeda paaiškinti viešojo transporto pasikeitimus, kaimynas, kuris derasi nuomojamo buto šeiminkui dėl iškilusių problemų, ar draugas, su kuriuo galima nusipirkti naujų drabužių, tai tik keletas pavyzdžių. Teisinio veiksmo mechanizmas turi labiau stengtis stiprinti ir išplėsti šį neformalų tinklą, negu pakeisti jį profesionaliomis paslaugomis.

Priklausomai nuo negalios laipsnio, bus daugiau ar mažiau sprendimų priėmimo sričių, kuriose žmogui,

3. Valstybės, šios Konvencijos Šalys, imasi atitinkamų priemonių, kad suteiktų neįgaliesiems galimybę pasinaudoti pagalba, kurios jiems gali prireikti įgyvendinant savo teisinį subjektiškumą.
4. Valstybės, šios Konvencijos Šalys, užtikrina, kad visos priemonės, susijusios su teisinio subjektiškumo įgyvendinimu, suteiktų atitinkamas ir veiksmingas garantijas, siekiant užkirsti kelią piktnaudžiavimams pagal tarptautinę žmogaus teisių teisę. Tokios garantijos privalo užtikrinti, kad priemonėmis, susijusiomis su teisinio subjektiškumo įgyvendinimu, būtų paisoma asmens teisių, valios ir pageidavimų, dėl jų neatsirastų interesų konfliktas ir nebūtų piktnaudžiaujama įtaka, kad jos būtų proporcingos ir pritaikytos asmens aplinkybėms, būtų taikomos, kiek įmanoma, trumpesnį laiką ir kad jas reguliariai peržiūrėtų kompetentinga, nepriklausoma ir nešališka institucija ar teismas. Garantijos turi būti proporcingos mastui, kuriame tokios priemonės turėtų įtakos asmens teisėms ir interesams.

turinčiam intelekto sutrikimų, reikės organizuotos pagalbos ir patarimų. Kai kuriems žmonėms reikės pagalbos priimant labai paprastus kasdieninius sprendimus, kai, tuo tarpu, kitiems reikės pagalbos tik priimant labai svarbius sprendimus, kurie įtakos jų gyvenimus. Žmonės, turintys intelekto sutrikimų, gali išmokti patys priimti sprendimus. Tačiau, labai svarbu visuomet atsiminti, kad rizika suklysti turi būti pilnai prisiimama kaip normali visaverčio veiksnus gyvenimo pasekmė. Toliau išdėstyti esminiai sprendimų priėmimo sistemos elementai akcentuoja tokios organizuotos pagalbos teikimą, neišskiriant iššūkių ir sunkumų, paminėtų praeitose pastraipose.

Svarbiausi sprendimų priėmimo su pagalba sistemos elementai

Sprendimų priėmimas su pagalba, kaip akcentuojama JT Konvencijoje, prasideda nuo pilnaverčio ir lygaus visų gyventojų, netgi turinčių gilią ar visišką negalią, teisinio veiksmo. Tuomet yra suteikiama teisė gauti reikiamą pagalbą priimant sprendimus, taip pat ir reikiamas garantijas:

1. Parama atstovaujantiems sau ir jų veiklos skatinimas

Norint sugebėti pačiam priimti sprendimus, reikia mokytis gauti pagalbą ir repetuoti įvairias situacijas. Taip pat svarbu, kad šeimos nariai, globėjai, specialistai ir kiti pripažintų, kad žmonės, turintys intelekto sutrikimų, geba patys priimti sprendimus. Tokie yra žmonių, turinčių intelekto sutrikimų ir kalbančių patys už save, atstovavimo sau judėjimo tikslai. Šis judėjimas gali suteikti neįkainojamą

pagalbą žmonėms, turintiems intelekto sutrikimų, patiems priimant sprendimus.

Todėl, Inclusion Europe kreipiasi į šalis nares, ragindama:

- užtikrinti, kad atstovavimo sau mokymasis būtų įtrauktas į visų mokyklų programas;
- sudaryti sąlygas visoms atstovaujančiųjų sau grupėms ir skatinti apsisprendimo teisę;
- paremti ir skatinti atstovavimo sau organizacijas.

2. Pagrindinių mechanizmų, ginančių svarbiausius žmogaus interesus, naudojimas

Kaip jau minėta anksčiau, sprendimų priėmimo su pagalba sistema nėra vienintelė priemonė, ginanti žmonių interesus. Vartotojų apsauga, vartotojų informavimas, teisinė nuomojančiųjų būstą apsauga,

pacientų teisės, transporto naudotojų, darbuotojų ir pan., teisės yra kelios iš tų sričių, kuriose šalis narės jau įdiegė gyventojų apsaugos sistemas. Žmonės, turintys intelekto sutrikimų, yra labiausiai pažeidžiami dėl piktnaudžiavimo atvejų ir todėl pagrindiniai apsaugos mechanizmai turi tapti labiau prieinami ir inkluziniai. Šie mechanizmai yra priimtinesni nei specialios procedūros, skirtos ginti neįgaliųjų interesus.

Todėl, Inclusion Europe kreipiasi į šalis nares, ragindama:

- užtikrinti, kad visos egzistuojančios struktūros ir teisiniai mechanizmai, skirti gyventojų apsaugai skirtingose gyvenimo srityse, būtų prieinami žmonėms, turintiems intelekto sutrikimų, pritaikyti jų reikmėms ir gebantys įvertinti jų interesus;
- prieinamu formatu skleisti informaciją apie tokių sistemų egzistavimą ir jų veiklą žmonėms, turintiems intelekto sutrikimų, bei jų asistentams.

3. Tradicinių globos metodų keitimas sprendimų priėmimo su pagalba sistema

Kadangi 12 straipsnyje yra išdėstyti pilno veiksnio principai, šalių narių yra reikalaujama išvystyti visapusišką sprendimų priėmimo su pagalba sistemą ir įstatymais pagrįstas bei realias garantijas visiems žmonėms, turintiems intelekto sutrikimų.

Todėl, Inclusion Europe kreipiasi į šalis nares, ragindama:

- peržiūrėti visus nacionalinius įstatymus, susijusius su 12 straipsniu, ir užtikrinti, kad visiems žmonėms, neišskiriant nei vieno, įstatymais yra garantuojama apsisprendimo teisė ir teisė į lygybę prieš įstatymą;
- neatidėliotinai panaikinti visus įstatymus ir praktikas, kurie (kartais automatiškai) apriboja žmogaus, turinčio intelekto sutrikimų, veiksnumą, kai tik jis tampa pilnamečiu;
- išvystyti ir įdiegti sprendimų priėmimo su pagalba sistemą pagal žemiau išdėstytus pagrindinius elementus;
- sudaryti planą kaip palaipsniui įdiegti naujai priimtą sprendimų priėmimo su pagalba sistemą: sprendimų priėmimo su pagalba sistemą turi įteisinti nauji teismo sprendimai; remiantis atitinkamomis teisinėmis reformomis, turi būti peržiūrėti visi tradicinės globos atvejai ir palaipsniui turi būti pakeisti sprendimų priėmimo su pagalba sistemos pagrindais.

Užtruks šiek tiek laiko, kol ši sistema bus išvystyta ir iškilis rizika, kad ji nefunkcionuos, jei visi tradicinės globos būdai neteks įstatyminės galios tuo pačiu metu, nepaisant skirtingų sąlygų, kuriomis sprendimų priėmimo su pagalba sistema yra efektyvi atskiriems žmonėms. Todėl tam tikrą laikotarpį, kol baigsis pereinamasis periodas, globos sistema ir sprendimų priėmimo su pagalba sistemos turi egzistuoti lygiagrečiai.

4. Sprendimų priėmimas su pagalba

Įstatymais pagrįsta registruota sprendimų priėmimo su pagalba sistema turi būti taikoma tik tuomet, kai tai yra reikalinga teisiškai – pagalba kasdieniniame gyvenime nereikalauja tokių priemonių. Vis dėlto, ypač savanoriai, kurie tampa kaip tarsi asistentais, dažnai padeda asmenims daugelyje praktinių dalykų kasdieniniame gyvenime: pradedant - apsipirkimu, baigiant - buto remontu ir pan. Taigi, registruoti asistentai turėtų daugiausiai dėmesio skirti teisiškai svarbiems sprendimams, kurie labiausiai paveikia suaugusio neįgalaus žmogaus gyvenimą: su kuo ir kur jis nori gyventi, darbo ir dienos veiklų pasirinkimą, su sveikata! susijusius sprendimus, sudarant laisvalaikio veiklų galimybes kuomet reikia, pasirenkant tinkamą paslaugas teikiančią tarnybą. Registruoti asistentai turės palaikyti tinkamą pusiausvyrą, kad galėtų teikti pagalbą, siekiant asmens įgalinimo, nepakeičiant, bet greičiau skatinant egzistuojančio pagalbos tinklo kūrimą. Asistento pareigų vykdymas turėtų būti reguliariai tikrinamas.

Todėl Inclusion Europe kreipiasi į šalis nares, ragindama:

- išleisti įstatymus, kurie sudarytų sąlygas pasinaudoti pagalba priimant teisiškai svarbius sprendimus, priklausomai nuo asmens poreikių ir galimybių;
- užtikrinti, kad pagalba ir mokymai asistentams būtų prieinami, įskaitant ir taisykles bei principus, kurių reikia laikytis praktiškai įgyvendinant sprendimų priėmimo su pagalba sistemą;
- užtikrinti, kad mokymai būtų prieinami žmonėms, turintiems intelekto sutrikimų.
- skatinti ir remti kiekvieno asmens neformalios pagalbos tinklo kūrimąsi

5. Asistentų atranka ir registracija

Visos sprendimų priėmimo su pagalba sistemos turi atitikti neįgalaus asmens poreikius. Taigi, asistentas turi būti parinktas asmeniškai. Jei asistentas tam tikrą reikšmingą laiko tarpą pažįsta žmogų asmeniškai, tai gali būti privalumas. Taip pat turi būti sudaryta galimybė vienam asmeniui paskirti keletą asistentų, ypač tai gali būti svarbu žmonėms, turintiems gilų arba visišką intelekto sutrikimo laipsnį, kai asistentų komanda skirtingų sričių atstovai, gerai pažinodama asmenį, gali geriau tenkinti asmens pagalbos poreikius.

Taip pat yra svarbu suteikti asistentams teisinį statusą, kuris leistų jiems būti atpažįstamiems kaip oficialiai įgaliotiems konkrečiau žmogaus asistentams ir įteisintų jų įpareigojimus.

Todėl Inclusion Europe kreipiasi į šalis nares, ragindama:

- įdiegti tinkamo asistento paieškos kriterijų ir atrankos procesus;
- įdiegti asistentų registracijos sistemą, kuri leistų

- juos atpažinti kaip asmeninius neįgaliųjų asistentus;
- užtikrinti įvairių krypčių privalomus ir reguliarius mokymus visiems registruotiems asistentams, būtinus, norint teikti tinkamą pagalbą ir paremtus pagrindinėmis sprendimų priėmimo su pagalba taisyklėmis;
- pranešti visuomenei (ypač kai kurioms tikslinėms grupėms, pvz.: bankų darbuotojams, gydytojams, socialiniams darbuotojams ir pan.) apie sprendimų priėmimo su pagalba sistemą ir apibrėžti ką jie turi žinoti.

6. Bendravimo kliūčių įveikimas

Kai kuriems žmonėms, ypač turintiems gilų ar visišką intelekto sutrikimą, yra sudėtinga išreikšti savo norus ir pasirinkimus kitiems žmonėms. Pavyzdžiui, kai kurie žmonės bendrauja tik kvėpavimo ritmo pagalba. Kitiems gali reikėti bendravimo įrenginių arba bendravimo partneriui gali reikėti naudoti specialią metodiką, kuri padėtų suprasti jo norus.

Todėl Inclusion Europe kreipiasi į šalis nares, ragindama:

- pripažinti, kad visos bendravimo formos yra tinkamos ir, kad žmonių bendravimo būdas neturi būti priežastimi svarstyti asmens gebėjimo priimti sprendimus;
- užtikrinti, kad visi žmonės, teikiantys sprendimų priėmimo pagalbą, turėtų galimybę reguliariai lankyti mokymus apie alternatyvius ar papildomus bendravimo būdus, naudojant komunikacijos technologijas ir kitus bendravimo metodus; teikti gerųjų praktikų pavyzdžius kaip buvo įveiktos bendravimo kliūtys.

7. Konfliktų tarp asistento ir asmens, kuriam reikalinga pagalba, sprendimas ir prevencija

Bus atveju, kai žmonės, turintys intelekto sutrikimų, priims sprendimus, kurie, asistentų manymu, nebus patys geriausi. Pavyzdžiui, tai gali būti pinigų davimas kitiems žmonėms ar organizacijoms, prekių, kurių asmuo negali sau leisti, įsigijimas, darbo sutarties nutraukimas. Siekiant išlaikyti žmogaus teisę priimti sprendimus ir įskaitant galimybę suklysti, žmonės, turintys intelekto sutrikimų, turi būti efektyviai apsaugoti ir nuo piktnaudžiavimo bei asmeninės žalos atvejų.

Todėl Inclusion Europe kreipiasi į šalis nares, ragindama:

- įpareigoti asistentus, sugebėti įrodyti, kad jie informavo klientus visomis įmanomomis priemonėmis apie visas galimas svarbių sprendimų pasekmes;
- sukurti mechanizmą, kuris užkirstų kelią piktnaudžiavimams, įskaitant galimybes anuluoti sutartis piktnaudžiavimo atvejais;
- turi būti sukurtos administracinės (ne teisminės) konfliktinių atvejų ir asistentų kontrolės procedūros, kurios būtų lengvai prieinamos tiek

- asmeniui gaunančiam pagalbą, tiek asistentui;
- apibrėžti asistento atsakomybės ir draudimo klausimus.

8. Garantijų užtikrinimas

Siekiant gerų tikslų, JT Konvencija yra labiau specifinė dėl garantijų, kurios turi užtikrinti sprendimų priėmimą su pagalba. Svarbus principas yra, kad "Garantijos turi būti proporcingos mastui, kuriuo tokios priemonės turi įtakos asmens teisėms ir interesams". Tai reiškia, kad garantijos turi būti didesnės, kai asmuo turi gilesnio laipsnio negalią, arba didelį pagalbos poreikį, arba, kai sprendimai įtakoja labai svarbias asmens gyvenimo sritis.

Todėl Inclusion Europe kreipiasi į šalis nares, ragindama

- neatidėliotinai užtikrinti, kad garantijos, numatytos JT Konvencijoje yra tinkamai įgyvendinamos įstatymuose, susijusiuose su sprendimų priėmimu su pagalba;
- užtikrinti, kad globos įstatymuose garantijos galioja tol, kol jie yra naudojami praktikoje, t.y. iki kol sprendimų priėmimas su pagalba taps prieinamas kiekvienam žmogui, turinčiam intelekto sutrikimų.

This publication is supported by the Directorate-General for Employment, Social Affairs and Equal Opportunities of the European Commission.

Part of its funding is provided under the European Community Programme for Employment and Social Solidarity, PROGRESS (2007-2013). This programme was established to financially support the implementation of the objectives of the European Union in the employment and social affairs area, as set out in the Social Agenda, and thereby contribute to the achievement of the Lisbon Strategy goals in these fields.

The seven-year programme targets all stakeholders who can help shape the development of appropriate and effective employment and social legislation and policies across the EU-27, EFTA-EEA and EU candidate and pre-candidate countries.

PROGRESS mission is to strengthen the EU contribution in support of Member States' commitments and efforts to create more and better jobs and to build a more cohesive society. To that effect, PROGRESS will be instrumental in:

- providing analysis and policy advice on PROGRESS policy areas;
- monitoring and reporting on the implementation of EU legislation and policies in PROGRESS policy areas;
- promoting policy transfer, learning and support among Member States on EU objectives and priorities; and
- relaying the views of the stakeholders and the society at large.

For more information see:

<http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=327&langId=en>